

TOWARZYSTWO NAUKI I KULTURY „LIBRA”

ul. Szeligowskiego 8/97
20-883 Lublin
www.tonik-libra.pl

Lublin, dnia 3 marca 2021 roku

Towarzystwo Nauki i Kultury
-LIBRA-
ul. Szeligowskiego 8/97, 20-883 Lublin
NIP 538-185-24-63. REGON 061362098

OŚWIADCZENIE

Ze smutkiem i rozczarowaniem przyjęliśmy kolejne działania Miasta Radzyń Podlaski w sprawie byłego aresztu Gestapo i UB w Radzynie Podlaskim. W dniu 1 marca 2022, przy okazji obchodów Narodowego Dnia Żołnierzy Wyklętych, obiekt został przekazany w gestię Radzyńskiego Ośrodka Kultury, z zapowiedzią utworzenia tam komórki organizacyjnej w postaci Izby Pamięci „Warszawska 5A”. Odbyło się to wbrew obowiązującemu porozumieniu Miasta z Towarzystwem Nauki i Kultury „Libra”, bez kontaktu osobami zaangażowanymi od lat w upamiętnianie tego miejsca, bez konsultacji z Profesorami prowadzącymi badania w tym zakresie, członkami naszego Towarzystwa.

Warto przypomnieć, że w/w osoby zaangażowane są w działania mające na celu powołanie placówki muzealnej w byłej nazistowskim i komunistycznym areszcie od czasu opuszczenia obiektu przez Policję w pierwszej dekadzie XXI w. Jako pierwsze zaczęły o tym szczególnie miejscu pisać i inicjować akcje społeczne. Skutkowały one pismami z wyrazami wsparcia dla tej inicjatywy wyrażonymi m.in. ze strony Urzędu ds. Kombatantów i Osób Represjonowanych, Wojskowej Komendy Uzupełnień w Siedlcach, Światowego Związku Żołnierzy Armii Krajowej, Rady Ochrony Pamięci Walk i Męczeństwa. W oparciu o nie w dniu 13 stycznia 2015 r. z oficjalnym wnioskiem do Burmistrza Miasta Radzyń Podlaski o utworzenie muzeum zwróciło się Zrzeszenie Wolność i Niezawisłość Inspektorat Radzyń. Równoległe do działań nagłaśniających sprawę katowni społecznie prowadzone były prace

badawcze, które skutkowały publikacjami i prezentacjami wyników badań. Wszystkie te działania szczegółowo opisane są na stronie internetowej Instytutu Bronisława Szlubowskiego, który jest radzyńskim oddziałem naszego Towarzystwa, <http://instytutszlubowskiego.pl/katownia/> .

Aktywność członków Towarzystwa Nauki i Kultury „Libra” w tym względzie została dostrzeżona, co skutkowało podpisaniem porozumienia z gminą miejską w dniu 2 lipca 2019 r. Miało ono na celu – jak wówczas ustalono – „utworzenie wspólnej instytucji kultury”. Porozumienie precyzowało, że chodzi o placówkę muzealną. Na podstawie powstałego wówczas partnerstwa gmina miejska pozyskała państwową dotację na remont budynku.

Niestety kolejne poczynania Miasta Radzyń Podlaski w kwestii byłego aresztu miały już charakter wykluczający Towarzystwo z jakiegokolwiek współdziałania w procesie decyzyjnym czy nawet opiniotwórczym. Dotyczyło to zarówno prowadzonych prac remontowych, organizacyjnych jak i popularyzatorskich. Ogłoszona 1 marca br. jednostronna decyzja o przekazaniu obiektu Radzyńskiemu Ośrodkowi Kultury – jednostce miejskiej bez żadnego przygotowania merytorycznego do prowadzenia tego typu placówki – i powołaniu Izby Pamięci „Warszawska 5A”, to jawne złamanie istniejącej umowy. Jest to de facto akt deprecjonujący to miejsce pamięci.

Uznając ten krok za wypowiedzenie przez Miasto porozumienia z 2 lipca 2019 r., wyrażamy obawy o dalszy rozwój idei powstania placówki muzealnej poświęconej ofiarom nazizmu i komunizmu w Radzyniu Podlaskim. Jednocześnie pozostawiamy sobie prawo do dalszych, niezależnych działań mających na celu popularyzację tego miejsca oraz prowadzenie poświęconych mu badań naukowych.

dr hab. **Artur Górak**
Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej
dr hab. **Marcin Kruszyński**
Instytut Pamięci Narodowej, Lotnicza Akademia Wojskowa
prof. dr hab. **Dariusz Magier**
Uniwersytet Przyrodniczo-Humanistyczny, Archiwum Państwowe w Siedlcach
prof. dr hab. **Mirosław Szumilo**
Instytut Pamięci Narodowej, Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej